

KESKKONNAAMET

AS Jiffy Products Estonia
info@jiffy.ee

03.10.2024 nr DM-127311-10

Rääma turbatootmisala korrastamistingimuste väljastamise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUS

Lähtudes alljärgnevast, tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punktile 1, § 6 lõike 2 punktile 2, § 6¹ lõigetele 3 ja 5, § 9 lõikele 1, § 11 lõigetele 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Rääma turbatootmisala korrastamistingimuste taotluse menetluse raames.

1.2. Keskkonnameetmeid muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks ei määrata, kuna eelhinnangus jõuti järelduseni, et tõenäoliselt neid ei esine. Korrastamisprojekti koostamisse (ja vajadusel ka korrastamistöösse) tuleb kaasata vastavate kogemustega sooteadlane. Kui korrastamise käigus ilmnevad olulised ebasoodsad keskkonnamõjud, siis lahendatakse need operatiivselt ning kaasates asjaomaseid asutusi ja isikuid.

1.3. Täiendavad keskkonna uuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KeHJS § 12 lg 1¹ p 2 kohaselt käesolevast KMH algatamata jätmisest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

AS Jiffy Products Estonia (registrikood 10053049, aadress Papiniidu tn 5a/1, Pärnu linn, Pärnu linn, Pärnu maakond) esitas 09.02.2024 Keskkonnaametile (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 12.02.2024 dokumendina nr DM-127311-1) taotluse Rääma turbatootmisala mäeeraldise korrastamistingimuste saamiseks. Ettevõttele kuulub keskkonnaluba nr L.MK.PM-13268 kehtivusajaga kuni 20.12.2049, mille alusel kaevandatakse Rääma maardla (registrikaardi nr 90) Rääma turbatootmisala mäeeraldisel hästi- ja vähelagunenud turvast.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 3 lõike 1

punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 7 punktides 1-3 ei ole korrastamistingimused määratletud tegevusloana. KeHJS § 7 punkti 4 kohaselt on tegevusluba eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga kavandatavat tegevust lubav käesolevas paragrahvis nimetamata muu dokument. Seega loeb Keskkonnaamet korrastamistingimuste taotluse tegevusloa taotluseks.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt otsustaja vaatab tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, maapõueseaduse (edaspidi *MaaPS*) § 81 lõike 3 kohaselt esitab korrastamistingimused Keskkonnaamet. Seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2 kohaselt peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas kaevandatud maa korrastamine on olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama *KMH* algatamise või algatamata jätmise üle. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 3 punktile 12 tuleb *KMH* vajalikkuse eelhinnang anda turba mehhaniseeritud kaevandamisega rikitud maa korrastamise korral.

KeHJS § 11 lõike 2³ järgi *KMH* vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhinnangust (vt ptk I) ja asjaomase asutuse seisukohast (seisukohad ning selgitused nendega arvestamise või arvestamata jätmise kohta, vt ptk II). KeHJS § 11 lõike 4 kohaselt, kui kavandatava tegevuse *KMH* algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lõike 2 või 2¹ alusel, lisatakse otsusele eelhinnang.

3. EELHINNANG

KeHJS § 6¹ lõike 3 järgi annab Keskkonnaamet eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ (edaspidi määrus nr 31).

Keskkonnaamet on eelhinnangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. keskkonnaluba nr L.MK.PM-13268 koos taotlusmaterjalidega;
2. OÜ Inseneribüroo STEIGER töö nr 24/4669 „Rääma turbatootmisala korrastamise soovitusel“;
3. Maa-ameti geoportaali kaardirakendused;
4. Eesti looduse infosüsteem (EELIS)
5. Trineb OÜ, 2023 „Rääma raba haudelinnustiku seire“
6. Keskkonnaameti 02.03.2022 korraldusega nr 1-3/22/70 kinnitatud „Kanakulli (*Accipiter*

gentilis) kaitse tegevuskava"

7. Keskkonnaameti peadirektori 26.03.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/138 kinnitatud „Väikekonnakotka (*Aquila pomarina*) kaitse tegevuskava“
8. Keskkonnaameti peadirektori 11.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/19/169 kinnitatud „Merikotka (*Haliaeetus albicilla*) kaitse tegevuskava“

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Kavandatava tegevuse eesmärgiks on Rääma turbamaardla Rääma turbatootmisala kaevandatud maa (luba nr L.MK.PM-13268) korrastamine.

Rääma turbatootmisala paikneb Pärnu maakonnas Tori vallas Kilksama külas Rääma turbaraba kinnistul (katastri nr 73001:008:0221), mis on riigi omandis ja mille sihtotstarve on turbatööstusmaa. Mäeeraldise pindala on 79,22 ha ning selle teenindusmaa pindala on 172,86 ha. Mäeeraldisel on vähelagunenud turba kaevandatud varu ligikaudu 31,466 tuh m³ ja hästilagunenud turba kaevandatud varu on 240 tuh m³. Aastane maksimaalne lubatud turba kogus on 14 tuh t.

Keskkonnaloale nr L.MK.PM-13263 on kaevandatud maa kasutamise otstarbeks märgitud taastuv soo. Eesmärgi saavutamiseks tuleb arvestada kujunenud olukorra ja taimestikuga ning toetada sootekke taastumisele kaasa aitavaid protsesse, kuid mitte püüda taastada kaevandamisele eelnenud olukorda. Jääkturbakihti ning spontaanselt kujunenud taimestikku arvestades toimuks veetaseme tõustes areng madal- ja siirdesoo ilmeliste koosluste suunas ning väheneks turba aeroobsel lagunemisel eralduv kasvuhoonegaaside kogus. Soo taastamise võimalikkuse tagamiseks jäetakse mäeeraldise põhja turbatervik, et luua sobivad kasvutingimused turbasamblale. Lisaks õhukese turbakihi olemasolule on soo taastamise seisukohalt oluline tagada korrastataval alal reguleeritud ja stabiilne veerežiim. Soo taastamisel on oluline hoida stabiilselt veetaset maapinnal. Viimast saab edukalt tagada jagades ammendatud ala vastavalt lamami reljeefile väiksemateks aladeks ehk terrassideks ning eraldada need reguleeritud ülevooluga veetõkettammidega. Sellise meetodi korral rajatakse korrastavale alale mitmeid terrasse, mille veetase on erineva tasemega, samas on kogu ala ühtlaselt üle ujutatud. Olemasoleva kuivendusvõrgu väljavoolukraavid tuleb omakorda sulgeda pinnaspaisudega.

Kuna tootmisväljakuid ümbritsevad palja turbapinnaga ribad on väljakute pinnast kõrgemad ja seal oleks raske saavutada sootaimestikule sobivat veetaset, siis tuleb üleminekud taimestunud väljakutele vajadusel planeerida laugemaks. Korrastatava ala suuruseks on 172,86 ha.

Soo taastamisel luuakse tingimused bioloogilise mitmekesisuse arenguks, luues kasvutingimused soodele iseloomulikele taimedele ja pakkudes elukohti loomadele. Turba lagunemine väheneb, taimkatte arenguga luuakse tingimused turbaalal süsiniku sidumiseks ning vähendatakse turba mineraliseerumisest tulenevaid CO₂ vooge. Taastatud turbaalad on ka

magevee reservuaarid ning veetaseme tõustes väheneb ala tuleohtlikkus. Veetaseme tõstmisega maapinna lähedale korrastataval turbaalal võib kaasneda veetaseme tõus piirnevatel kinnistutel, kui selleks ei nähta ette leevendusmeetmeid. Piirnevad kinnistud on võimalik korrastatavast alast vajadusel eraldada veetõkkevallidega ning säilitada nendel toimiv kuivendussüsteem.

Rääma turbatootmisala on ala suuruse tõttu mõistlik korrastada etapiviisiliselt väljakute ammendumise järgselt. Tulenevalt turbakihi tüseduse varieerumisest alal on ala põhjaosas väljakud juba ammendunud ja taimestumas, kuid ala lõunaosas, kus turbakiht on tüsedam jätkub turbatootmisalal kaevandatavat varu veel ligikaudu 30 aastaks. Seega on asjakohane korrastamisega alustada ala põhjaosas, kus on turbavaru ammendunud või peagi ammendumas, samas kui tootmisala lõunaosas kaevandamine jätkub veel kümneid aastaid ning selle käigus muutuvad ka ala keskkonnatingimused.

Rääma turbatootmisalal on soovitatav kaevandamisjärgselt luua tingimused soo (sh. soometsa) taastamiseks. Soo taastamise eelduseks on veetaseme tõstmine turbapinna lähedale, mis tagab sobivad tingimused soodele iseloomuliku taimkatte arenguks. Veetaseme tõstmiseks tuleb alale rajada vastavalt turbatootmisala tehnoloogilisele projektile paisud ja veetõkkevallid. Eesvoolule või põhikogujakraavidele tuleb ehitada regulaatorid või ülevooluga paisud, et suurvee perioodil oleks liigvee ärajuhtimiseks võimalik vastavalt veetasemele need kas sulgeda või avada. Vee regulaatorite kogus ja asukohad määratakse korrastamisprojekti maavara ammendamise järgselt. Juhul kui paisude ja regulaatorite rajamise asupaikadesse puudub tehnikaga ligipääs, on vajalik teha trassiraieid. Lisaks regulaatoritele on soovitatav korrastatav väärtusliku taimestikuta tootmisala jagada vastavalt lamami reljeefile väiksemateks aladeks ehk terrassideks, mis on eraldatud reguleeritud ülevooluga veetõkkevallidega. Lõigustatud ala soodustab püsiva taimestiku kasvu ja kindlustab nende levikut. Sellise meetodi korral rajatakse korrastatavale alale mitmeid terrasse, mille veetase on erineva tasemega, samas on kogu alal veetase ühtlaselt turbapinna lähedal.

Rääma turbatootmisala on valdavalt ümbritsetud riigile kuuluvate kinnistutega, kuid mäeeraldise teenindusmaa piirneb ala põhjaosas u. 620 m ulatuses kahe eraomandis maatulundusmaa kinnistuga. Eraomandis kinnistutel veetaseme tõusu vältimiseks tuleb kaaluda ja vajadusel rakendada leevendusmeetmeid, mis kooskõlastatakse tehnoloogilise projekti koostamise raames eraomandis kinnistute omanikega.

3.1.2. Tegevuse seostest asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Rääma turbatootmisala ei asu tiheasustusalal, paiknedes Rääma raba põhjaosas ning külgnedes põhjas metsamaaga. Rääma turbatootmisala asub katastriüksustel 73001:008:0221 Rääma turbaraba (sihtotstarve: turbatööstusmaa) ja 73001:001:1395 Surju metskond 48 (sihtotstarve: maatulundusmaa). Lähim eluhoone paikneb tootmisala piirist ligikaudu 400 m kaugusel Arrukase kinnistul (katastritunnus 80901:001:0013). Tootmisala teenindusmaa külgnep põhjasuunast kinnistutega Taali metskond 127 (katastritunnus 73001:002:0410), Turbaraba tee 6 (katastritunnus 73001:002:0210), Arruselja (katastritunnus 80901:001:0012), Taali metskond 128 (katastritunnus 73001:002:0411), Rabametsa (katastritunnus 73001:002:0107), ida- ja

lõunasuunast maaüksusega Surju metskond 48 (katastritunnus 73001:001:1395) ja läänest kinnistuga Rääma turbatootmisala 2 (katastritunnus 73001:001:1396). Viimasel asub ka BIOLAN Baltic OÜ-le kuuluv Rääma II turbatootmisala.

Rääma soo tekkis mineraalmaa soostumisel ning turba lamamiks on tootmisala piires valdavalt liivsavi. Soo toitub sademetest, eesvooluks on Leppoja, mis suubub Pärnu jõkke. Suurel osal Rääma turbatootmisalast kaevandamine veel kestab ning ka tootmisest välja langenud väljakutel on veel 0,2 – 1 m turbavaru, mis on valdavalt hästi lagunenu. Tootmisala piires on hästilagunenud turba jääklasund madal soo puu-, puu-rohu- ja tarnaturbast, mille tuhasus on keskmiselt 4,2%, looduslik niiskus 89%, lagunemisaste 24%. Vähelagunenud turvast ning tusedamad turbakihid (sh. ligikaudu 3 m tusedused turbakihid) on vaid teede all. Kaks põhjalõuna suunalist taliteed on turbast ning need tuleks toota ümbritseva alaga tasaseks (st. võtta nende teede all olev turvas kasutusse), samas kui kruusateede eemaldamine vajalik ei ole ja tagab alale pikaajalise ligipääsu.

Ei ole teada, et kaevandatud ala korrastamine oleks vastuolus strateegiliste planeerimisdokumentidega. Antud juhul on tegemist maavara kaevandamise lõpetamisega kaasneva loomuliku ning seadusjärgse kohustusega, mistõttu ei ole korrastamine vastuolus planeeringute ja arengukavadega.

Tegevusel on positiivne mõju kliimaeesmärkide täitmisele. Soodel on oluline roll kliima kujundamisel, sidudes või emiteerides kasvuhoonegaase. Mahajäetud ja kasutusel olevad turbatootmisalad omavad mõju süsinikuringele, veerežiimile, bioloogilisele ja maastikulisele mitmekesisusele. Kuivendatud tootmisalad on CO₂ allikad, kuna kaevandamise tõttu on veetase madal ja fotosünteesiv taimestik eemaldatud. Turbatootmisalale taassoostumiseks sobivate tingimuste loomisel peatatakse turbakadu ja vähendatakse kasvuhoonegaaside emissioone. Kliima seisukohast Rääma turbatootmisala korrastamise tulemusena kasvuhoonegaaside summaarne emissioon atmosfääri väheneb, millega kaasneb positiivne mõju.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarad, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamisest. Tegevuse energiakasutus

Kavandatava tegevuse käigus kasutatakse ressursse ja energiat kraavide sulgemiseks, veetõkkevallide rajamiseks, rajatiste likvideerimiseks jm tegevusteks, mis käivad turbatootmisala tehnilise ja bioloogilise korrastamise juurde. Veetõkketammide rajamiseks kasutatakse tõenäoliselt tootmisalalt saadud turvast.

Tagamaks soodele iseloomuliku taimkatte arengut peab korrastataval alal kaevandamata jääma vähemalt 0,2 m paksune turbakiht, et luua sobivad keemilised ja füüsikalised kasvutingimused sootaimedele. Korrastamine tuleb läbi viia esimesel võimalusel pärast väljakute ammendumist, et vältida turba edasist mineraliseerumist, sel juhul ei ole vajalik ka turba pinna koorimine. Bioloogilisel korrastamisel läbiviidavatel töödel tuleb kaasata vastava eriala spetsialist, kes omab varasemat kogemust soo taastamisel. Pärast tootmistegevuse lõpetamist tuleb viia turbatootmisalalt ära kõik, mis on tehisk, et taastada kaevandamisest mõjutatud maa-alal

looduslik ilme.

Võib eeldada, et kavandatav tegevus ei ole energia- ja jäätmemahukas ega kujuta ohtu keskkonnale, inimese tervisele ja varale.

3.1.4. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn, jäätmete teke ja käitlemine

Pinna- ja põhjavesi

Pinna- ja põhjavesi

Rääma turbatootmisalale on kogu tootmisala ulatuses välja ehitatud toimiv kuivendusvõrk (kuivendus- ja kogujakraavid, settetiigid), mille aastatepikkuse kasutamise tagajärjel on ümbritsev ala kuivendamisest mõjutatud ja piirkonna veerežiim eeldatavalt stabiliseerunud. AS-ile Jiffy Products Estonia on väljastatud 11.09.2014 Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni juhataja korraldusega nr PV 1-15/14/213 vee erikasutusluba nr L.VV/325136 kuivendusvee ärajuhtimiseks Rääma turbatootmisalalt väljalaskmest nr PM229 (X:6477116; Y:534112) Rabametsa kraavi (VEE1145201). Keskkonnaloaga nr L.VV/325136 on määratud väljalaskme seire sageduseks kord poolaastas, ning seiratavateks näitajateks on: biokeemiline hapnikutarve (BHT7), heljum, naftasaadused, vesinikioonide kontsentratsioon (pH), üldfosfor (püld), üldlämmastik (nüld). 2020-2024 esitatud väljalaskme omaseire tulemustes pole esinenud ületamisi.

Rabametsa kraav suubub ca 170 m pärast Leppoja (VEE1145200). Leppoja suubub ca 5,2 km pärast Pärnu jõkke (registrikood VEE1123500). Rabametsa kraav ja Leppoja ei ole kinnitatud Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas (aastateks 2022-2027). Raba sademeveed jõuavad Pärnu_3 (Pärnu Kärü jõest suudmeni) vooluveekogumisse. Euroopa Liidu veepoliitika raamdirektiivi (200/60/EÜ) alusel on kõikidel liikmesriikidel kohustus iga valgalapiirkonna ehk vesikonna jaoks koostada veemajanduskava. Vabariigi Valitsuse poolt 07.10.2022 käskkirjaga nr 1-2/22/357 kinnitatud Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava (edaspidi veemajanduskava) on hinnatud Pärnu_3 seisund halvaks. Halva seisundi peamiseks põhjuseks on põllumajandus.

Üldiselt mõjutab turba kaevandamine eesvoolu veekvaliteeti (mõju avaldub eelkõige suubumise kohas). Kaevandamise käigus suureneb ärajuhitas vees heljumi, fosfori ja lämmastiku sisaldus. Heljum satub pinnaveekogusse freesimise käigus tekkiva tolmu kaudu, fosfori ja lämmastiku sisalduse suurenemine on tingitud turba kuivendamise ajal toimuvatest füüsikaliskemilistest protsessidest.

Veekogumi seisundit ei tohi halvendada. Arvestades asjaolu, et tekkivat kuivendusvett (sademevett) puhastatakse settebasseinides ja vett suunatakse Pärnu jõkke rohkem kui 5,3 km kaugusel väljalaskme asukohast, ei ole ohtu, et turbatootmisalalt suublasse juhitud vesi võiks halvendada Pärnu jõe seisundit.

Lähim registris olev puurkaev (keskkonnaregistri kood: PRK0057028) jääb turbatootmisalast ligikaudu 200 m kaugusele. Lähimate salvkaevude kohta andmed puuduvad. Lähim eluhoone

asub tootmisalast ca 400 m kaugusel. TTÜ Keskkonnatehnika instituudi koostatud aruandes „Soode hüdrokeemilised ja hüdrogeoloogilised uuringud puhvertsoonide piiritlemiseks ja kaitsemeetmete välja töötamiseks“ lk 72 jõutakse järeldusele, et viimastel aastatel Eestis läbiviidud erinevate turbamaardlate geoloogilised ja keskkonnamõju hindamised [Larvi (Orru, 1998), Sangla (Ramst, 2003), Niibi (Orru, 2000, Ramst, 2007), Kaseraba (Orru, 1999), Soosaare (Orru, 2004), Laiküla (Orru, 2004)] näitavad, et rabas ulatub kuivenduse mõju maksimaalselt 80 - 100 m kaugusele. Lavassaare turbamaardla Põhara turbatootmisala KMH raames tehtud veetasemete mõõtmiste põhjal hinnati alanduse maksimaalseks raadiuseks 150 m. Läbiviidud mõõtmised näitasid, et kuivenduse mõju oli suurim mäeeraldise piirist kuni 20 - 30 m kaugusel, kauguse suurenedes mõju olulisus vähenes. Seega võib väita, et kaevud jäävad mõju välistamiseks piisavalt kaugemale. Lisaks toimub turba kaevandamine soosetete kihis, mis on seotud soosetete veega (joogiks kõlbmatu).

Soo taastamise eelduseks on veetaseme tõstmine turbapinna lähedale, mis tagab sobivad tingimused soodele iseloomuliku taimkatte arenguks. Veetaseme tõstmiseks tuleb alale rajada paisud ja veetõkkevallid. Kui turbatootmisalaga piirnevate kinnistute omanikud ei anna kooskõlastust veetaseme tõstmiseks, on vajalik eraldada taastatav ala piirnevatest kinnistutest veetõkkevallidega ning säilitada kogujakraavide läbilaskvus ja vajadusel kogujakraavid ning neil olevad truubid rekonstrueerida. Eesvoolule või põhikogujakraavidele tuleb vajadusel ehitada regulaatorid, et suurvee perioodil oleks liigvee ära juhtimiseks võimalik vastavalt veetasemele need kas sulgeda või avada. Veeregulaatorite kogus ja asukohad määratakse korrastamisprojekti maavara ammendamise järgselt.

Märgalade taastamise oluline tegur on vesi. Veetaset tuleb tõsta ühtlaselt üle kogu mõjutatud ala maapinna lähedale. Tähtsad on ka veega taastatavale alale viidavad toitained. Kui juhitakse turbaalale toitainerikkast vett, siis võib ebaõnnestuda toitainetevaese raba taastumine

Korrastamisel kasutatavate masinate ja seadmete töötamisel võib rikke korral pinnasesse ja/või pinna- /põhjavesi sattuda õli ja/või määrdeaineid. Pinna-/põhjavesi võib omakorda kanda reostuse kuivenduskraavidesse ja sealt edasi eesvoolu. See aga võib mõjutada oluliselt eesvoolu kvaliteeti ja seeläbi sealset elustikku, aga ka piirkonna joogi ja tarbevee kvaliteeti. Seepärast on oluline valmidus ära hoida või äärmisel juhul kiiresti likvideerida tootmisalal tekkinud reostus. Turba filtratsioonimoodul 20 % lagunemisastme juures on 0,2 m/ööp (hästilagunenud turbal) kuni 8 m/ööp (vähelagunenud turbal). See tähendab, et turvas seob lekkinud vedeliku kiirelt ja takistab selle edasist levikut, kui lekkiv vedelik just otse vette ei satu. Hooldusplatsil peavad olema ettenähtud vahendid reostuse koristamiseks või neutraliseerimiseks. Lisaks turbale on ka saepuru väga hea imendumisvõimega materjal, mida saab kasutada võimalike avariireostuste likvideerimisel. Nende meetmete õigeaegsel rakendamisel on võimalik vältida olulise mõju tekkimist vee kvaliteedile.

Müra

Karjäärides ja nende lähiümbruses esineb kaht liiki müraallikaid:

- statsionaarsed masinad ja seadmed ehk punktallikad;
- transport ehk joonallikad; materjali vedu karjääri siseselt ja väljavedu ning muu liiklus.

Turbatootmisel tavaliselt ühel tootmisväljakul mitu erinevat tööprotsessi koos ei tööta. Samuti on tootmisväljakute mõõtmed piisavalt suured, et erinevatel tootmisväljakutel töötavad masinad ühte piirkonda tavaliselt ei satu. Seega on müra seisukohast erinevate masinate/tööprotsesside koosmõju minimaalne. Korrastamiseks kasutatavad masinad tekitavad kaevandamisega sarnase mürafooni ja lubatud piirväärtuseid ületava mürataseme tekkimist eeldatavalt ei ole ette näha. Korrastamise järgselt lõpeb ka mürahäiring.

Tahked peenosakesed

Korrastamisega võib kaasneda tahkete peenosakeste lendumine välisõhku ja müra, mis on analoogne turbatootmisalal selle tegevusajal kaasnenuga või sellest väiksem ega tohi ületada kehtestatud piirmäärasid. Korrastamisel kasutatavate mehhanismide vibratsioon peab samuti vastama normidele.

Turbatootmisala korrastamise mõju välisõhule (müra, peenosakesed) ei ole võrreldav turba tootmisega kaasnevate mõjudega, vaid on lühiajaline ja ei too kaasa märkimisväärset/olulist negatiivset keskkonnamõju.

Valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Valgus-, soojus-, kiirgus- ega lõhnareostust tootmisala korrastamisega ümbruskonnale ei kaasne.

Vibratsioon

Korrastamistöid teostavad masinad tekitavad müra ja vibratsiooni, kuid need häiringud on lühiajalised ega ületa eeldatavasti õigusaktidega kehtestatud piirnorme.

3.1.5. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Turbatootmisala korrastamisel tekkida võivad jäätmed tuleb käidelda kooskõlas kehtivate õigusaktidega. Rääma turbatootmisala korrastamine taastuvaks sooks loob jäätmete tekke seisukohalt eeldatavalt positiivse mõju, kuna korrastamise käigus viiakse turbatootmisalalt tehislükud materjalid jms ära ning korrastamise tulemusena maa-ala looduslik ilme taastub.

3.1.6. Tegevusega kaasnevate avariilukordade suurõnnetuste või katastroofide esinemise võimalikkus

Korrastamistöodel on potentsiaalseks reostusallikaks masinate tehnilised avariid. Selle vältimiseks tuleb jälgida masinate tehnilist seisundit ning planeerida karjääri projektis avariide likvideerimise viisid. Tuleb tagada kütte- ja määrdeainete pinnasesse sattumise vältimiseks ettenähtud kaitsevahendite olemasolu ja korrashoid. Remontimine peab toimuma selleks ettenähtud kohtades.

Kui korrastamistöid viiakse läbi kuival ja soojal aastaajal, on üks võimalik turbatootmisala

keskkonnaoht turbalasundi tulekahju. Põlengu tekitajateks on turba isesüttimine, inimeste hooletus, heitgaaside väljalasketorudest lenduvad sädemed või väljalasketorudel isesüttinud turbatolm. Oluline on, et põleng, kui see peaks tekkima, saaks tootmisalal kiiresti lokaliseeritud. Selleks peavad turbatootmisalal olema tulekustutuse veevõtu kohad. Lisaks peaks turbatootmisalal olema välja töötatud esmane tulekahju likvideerimise skeem. Turbatootmisala korrastamise seisukohast suurõnnetuste või katastroofide oht puudub, kui suudetakse võimalikud põlengud kiiresti lokaliseerida.

Teadaolevalt puuduvad korrastataval mäeeraldisel alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada. Ajalooliste, kultuuriliste ning arheoloogiliste väärtustega alad kavandatava tegevuse maa-alal teadaolevalt puuduvad, seega võimalik negatiivne mõju nimetatud väärtustele puudub.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

Rääma turbatootmisala mäeeraldis ja selle teenindusmaa asuvad Pärnu maakonnas Tori vallas Kilksama külas riigile kuuluval Rääma turbaraba (katastritunnus 73001:008:0221) kinnistul, mille riigivara valitseja on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ja volitatud asutus Maaamet. Ettevõttele kuulub keskkonnaluba nr L.MK.PM-13268 kehtivusajaga kuni 20.12.2049, mille alusel kaevandatakse Rääma maardla (registrikaardi nr 230) Rääma turbatootmisala mäeeraldisel hästi- ja vähelagunenud turvast.

Rääma turbatootmisala mäeeraldise pindala on 79,22 ha ning mäeeraldise teenindusmaa pindala 172,86 ha. Enne mäeeraldise lõplikku korrastamist soovitakse kogu kaevandatav varu ammendada.

Lähim Natura 2000 ala on Pärnu jõe loodusala (RAH0000027), mis asub korrastatavast alast linnulennult 4,5 km kaugusel kagusuunas. Pärnu jõe loodusala kattub siseriiklikult kaitstava Pärnu jõe hoiualaga (KLO2000293).

Korrastataval alal ei ole Eesti looduse infosüsteemi andmetel kaitsealuste liikide leiukohti, kuid alaga külgnev Rääma raba on elupaigaks III kaitsekategooria linnuliikidele. Esindatud on sookurg (*Grus grus*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), hänilane (*Motacilla flava*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*), mudatilder (*Tringa glareola*) ja teder (*Lyrurus tetrix*). 2023. aasta Rääma raba haudelinnustiku seirel eristati kokku 35 liigi 432 pesitsusterritooriumi. Kõige arvukam pesitseja Rääma rabas oli 2023. aasta kevadel põldlõoke (125 pt). Järgnesid metskiur (113 pt), rüüt (45 pt).

Korrastatavast alast umbes 200 meetrit ida suunas on projekteeritav Urge väike-konnakotka püsielupaik, merikotka elupaik (KLO9133942) ning II kaitsekategooria liigi kanakull (KLO9114646) elupaik. Merikotka ja väike-konnakotka püsielupaigad jäävad Rääma turbatootmisalast vastavalt 500 ja 550 meetri kaugusele.

Kanakull on hajusalt levinud haudelind. Eestis pesitseb 400–600 paari kanakulle, kuid eelmise

sajandi lõpul oli arvukus kaks korda kõrgem. Kanakull on Eesti Punases Nimestikus arvatud ohuallide liikide hulka ning kuulub II kaitsekategooriasse. Peamisteks liiki ohustavateks teguriteks Eestis on pesapaikade hävinemine, toidubaasi vähenemine ning pesitsusaegne häirimine.

Kanakull on pesitsusaegse häirimise suhtes kõige tundlikum pesitsemiseks valmistumise, munemise, haudumise ja väikeste pesapoegade ajal, mil häirimine võib kergesti põhjustada pesitsuse ebaõnnestumist. Ehkki igasugune inimese viibimine pesa läheduses tundlikul perioodil võib kanakulli häirida, on peamiseks häirefaktoriks siiski pesitsusaegsed raietööd, mille puhul häirimise intensiivsus on suurem ning kestus pikem. On hinnatud, et kanakulli pesitsust ohustavad eeskätt lähemal kui 300 m kaugusel pesast toimuvaid raied ja selle soovitusel mittejärgimist tuleks käsitleda liigi häirimisena.

Liigi kodupiirkonna suurus sõltub peamiselt seal leiduva toidu, vähemal määral ka muude ressursside, nagu sobivad pesapaigad, puhkepaigad jms ohtrusest ning kättesaadavusest. Eestis on kanakulle kohatud saagilennul nii metsa- kui kultuurmaastikul, piirkonniti on olulised ka veekogud ja sood. Vaatluste ning pesade keskmise omavahelise kauguse põhjal on kodupiirkonna suuruseks hinnatud 10–25 km², kuid tõenäoliselt on see alahinnatud (eeldab põhjalikemaid telemetria uuringuid). Kõige eelistatum ja olulisim toitumisala on juhuvaatluste põhjal mets, sest seal jäävad kanakullid vaatlejale sagedamini märkamatuks.

Väike-konnakotkas on Eestis I kaitsekategooriasse arvatud ning Euroopa Liidu Linnudirektiivi I lisasse kuuluv liik, kes on meil pesitsevatest kotkaliikidest arvukaim. Eesti väike-konnakotka populatsiooni mõjutab kõige enam pesapaikade hävimine, mis on tingitud väike-konnakotkaste eelistusest rajada pesi just vanematesse, raieküpsesse puistutesse, ning toitumisalade hävimine ja kvaliteedi langus.

Väike-konnakotkad on eriti tundlikud häiringutele pesitsusperioodil. Uuringud on näidanud, et 300 m ulatuses teostatud raietel on väike-konnakotka pesitsusele negatiivne mõju: pesades, mille lähedal ei olnud raiutud, pesitseti edukalt 64% juhtudel, raie lähedal aga 55% juhtudel. Suurimaks ohuks on vanalinnu pesalt hirmutamise ja kurna jahtumise.

Väike-konnakotka kodupiirkonnaks võib üldistatult pidada 2 km raadiusega ringikujulist ala ümber pesa, just selles raadiuses toimub suurem osa kotkaste igapäevategevusest. Telemetria andmed näitavad, et lindude käigud pesitsusajal võivad ulatuda ka kaugemale kui 2 km. Väike-konnakotka elupaika iseloomustab mosaiiksus, kus pesametsad piirnevad saagijahiks kasutatavate avamaastikega. Traditsiooniliselt majandatavad avatud rohumaad (karjamaad ja heinamaad), mis paiknevad kahe või ka enama kilomeetri raadiuses sobivatest pesitsusmetsadest, on väike-konnakotkaste jaoks peamiseks toitumisalaks.

Merikotka kohalik asurkond Eesti punase nimestiku järgi (2008) on hinnatud ohulähedasse seisundisse ning liik on arvatud looduskaitsealade alusel I kategooria kaitsealuste liikide hulka. Eestis on merikotka arvukus alates 1990-ndate aastate algusest tugevalt (>50%) tõusnud ning ulatus 2011. aastal 200-220 paarini. Merikotkast ohustavad peamiselt erinevad keskkonnamürgid. Teiste ohutegurite (sobivate pesapuude nappus, pesitsusaegne häirimine,

lindude tahtlik tapmine, hukkumine elektriliinides ja teedel) mõju on hinnatud väikeseks.

Praeguseks on taastuva arvukusega merikotkas laiendanud oma pesitsusalasid Põhja-Eestisse ja sisemaale ning pesitseb kõikjal mererannikul, lisaks arvukamalt Emajõe vesikonnas ja sisemaa suuremate järvede lähistel.

3.2.1. Kavandatava tegevuse seos veemajanduskavaga

Rääma turbatootmisalale on kogu tootmisala ulatuses välja ehitatud toimiv kuivendusvõrk (kuivendus- ja kogujakraavid, settetiigid), mille aastatepikkuse kasutamise tagajärjel on ümbritsev ala kuivendamisest mõjutatud ja piirkonna veerežiim eeldatavalt stabiliseerunud. AS-ile Jiffy Products Estonia on väljastatud 11.09.2014 Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni juhataja korraldusega nr PV 1-15/14/213 vee erikasutusluba nr L.VV/325136 kuivendusvee ärajuhtimiseks Rääma turbatootmisalalt väljalaskmest nr PM229 (X:6477116; Y:534112) Rabametsa kraavi (VEE1145201). Keskkonnalooga nr L.VV/325136 on määratud väljalaskme seire sageduseks kord poolaastas, ning seiratavateks näitajateks on: biokeemiline hapnikutarve (BHT7), heljum, naftasaadused, vesinikioonide kontsentratsioon (pH), üldfosfor (püld), üldlämmastik (nüld). 2020-2024 esitatud väljalaskme omaseire tulemustes pole esinenud ületamisi.

Üldiselt mõjutab turba kaevandamine eesvoolu veekvaliteeti (mõju avaldub eelkõige suubumise kohas). Kaevandamise käigus suureneb ärajuhitavas vees heljumi, fosfori ja lämmastiku sisaldus. Heljum satub pinnaveekogusse freesimise käigus tekkiva tolmu kaudu, fosfori ja lämmastiku sisalduse suurenemine on tingitud turba kuivendamise ajal toimuvatest füüsikalise-keemilistest protsessidest.

Turba kaevandamise lõpetamise ja alade taassoostumisega ei ole ette näha negatiivset mõju Pärnu_3 vooluveekogumile, kuna halba seisundit põhjustavad elemendid ei tulene tõenäoliselt turbatootmisest ja turbaalade taassoostumisel taastatakse looduslik seisund, millega väheneb liigvee ärajuhtimine Pärnu jõkke.

3.2.2. Kavandatava tegevuse mõju Pärnu jõe hoiualale

Rääma korrastatav turbatootmisala ei asu kaitsealal ega Natura 2000 võrgustiku linnu- ja loodusalal. Lähim siseriiklikult kaitstav ala on Pärnu jõe hoiuala, mis on moodustatud Vabariigi Valitsuse 18.05.2007 määrusega nr 154 „Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas“. Korrastatavast alast jääb hoiuala ligikaudu 35 meetri kaugusele, teisele poole Tori-Massu teed (tee nr 19272). Pärnu jõe hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – hingu (*Cobitis taenia*), võldase (*Cottus gobio*), jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse.

Kuna Pärnu jõe hoiuala ja Natura 2000 Pärnu jõe loodusala kaitse-eesmärgid kattuvad, on neile mõju hinnatud peatükis 3.3.5.

3.2.9. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Füüsikaliste omaduste poolest (pruunikaskollane värvus, kõrge hapenduvus ja orgaanikasisaldus) on turbalaskundi vesi joogiveena kasutamiseks kõlbmatu. Piirkonnas kasutatakse joogiveena peamiselt Siluri-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogumi vett, mis on maapinnalt esimene piisava veeandvusega veekiht.

Lähim registris olev puurkaev (keskkonnaregistri kood: PRK0057028) jääb turbatootmisalast ligikaudu 200 m kaugusele. Lähimate salvkaevude kohta andmed puuduvad. Lähim eluhoone asub tootmisalast ca 400 m kaugusel. TTÜ Keskkonnatehnika instituudi koostatud aruandes „Soode hüdrokeemilised ja hüdrogeoloogilised uuringud puhvertsoonide piiritlemiseks ja kaitsemeetmete välja töötamiseks“ lk 72 jõutakse järeldusele, et viimastel aastatel Eestis läbiviidud erinevate turbamaardlate geoloogilised ja keskkonnamõju hindamised [Larvi (Orru, 1998), Sangla (Ramst, 2003), Niibi (Orru, 2000, Ramst, 2007), Kaseraba (Orru, 1999), Soosaare (Orru, 2004), Laiküla (Orru, 2004)] näitavad, et rabas ulatub kuivenduse mõju maksimaalselt 80 - 100 m kaugusele. Lavassaare turbamaardla Põhara turbatootmisala KMH raames tehtud veetasemete mõõtmiste põhjal hinnati alanduse maksimaalseks raadiuseks 150 m. Läbiviidud mõõtmised näitasid, et kuivenduse mõju oli suurim mäeeraldise piirist kuni 20 - 30 m kaugusel, kauguse suurenedes mõju olulisus vähenes. Seega võib väita, et kaevud jäävad mõju välistamiseks piisavalt kaugemale. Lisaks toimub turba kaevandamine soosetete kihis, mis on seotud soosetete veega (joogiks kõlbmatu).

Soo taastamise eelduseks on veetaseme tõstmine turbapinna lähedale, mis tagab sobivad tingimused soodele iseloomuliku taimkatte arenguks. Veetaseme tõstmiseks tuleb alale rajada paisud ja veetõkkevallid. Kui turbatootmisalaga piirnevate kinnistute omanikud ei anna kooskõlastust veetaseme tõstmiseks, on vajalik eraldada taastatav ala piirnevatest kinnistutest veetõkkevallidega ning säilitada kogujakraavide läbilaskvus ja vajadusel kogujakraavid ning neil olevad truubid rekonstrueerida. Eesvoolule või põhikogujakraavidele tuleb vajadusel ehitada regulaatorid, et suurvee perioodil oleks liigvee ärajuhtimiseks võimalik vastavalt veetasemele need kas sulgeda või avada. Veeregulaatorite kogus ja asukohad määratakse korrastamisprojekti maavara ammendamise järgselt.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Maavara kaevandamise tulemusena on maastik mäeeraldise piires muutunud, kuid selle kvalitatiivne muutus taastatakse korrastamisega. Kaevandatud ala korrastamisel luuakse tingimused taassoostumiseks (sh soomets), lõpeb kaevandamisega kaasnev keskkonnanahäiring. Tootmisala korrastamine ei ole eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus. Rabas pesitsevate linnuliikidele tegevuse mõju ulatub, kuid antud juhul on tegemist soodsa mõjuga, sest veetaseme tõstmisel väheneb turbatootmisala kuivendav mõju looduslikele soosaladele.

Kaevandatud ala korrastamisega kanakullile, merikotkale ja väike-konnakotkale ebasoodsaid mõjusid ette näha ei ole. Liigid on valinud elupaigaks tootmismaa läheduse, mis näitab, et ka olemasolevates oludes ja tingimustes on elupaik sobilik.

3.3.1. Mõju suurus, tugevus, kestvus, sagedus, pöördumus

Maavara kaevandamise tulemusena on maastik mäeeraldise piires täielikult muutunud, kuid selle kvalitatiivne muutus taastatakse korrastamisega. Kaevandatud ala korrastamisel luuakse tingimused taassoostumiseks, lõpeb kaevandamisega kaasnev keskkonnahäiring. Tootmisala korrastamine ei ole eeldatavalt olulise ebasoodsa keskkonnamõjuga tegevus. Eelduste kohaselt kaasnevad korrastamisega soodsad mõjud taastamisaladel olevatele ja nendega piirnevatel aladel teadaolevatele kaitsealustele liikidele, kui korrastamistöõde planeerimisel ja tegemisel järgitakse kaitsealuste linnuliikide spetsiifikat ja pesitsusaegasid.

Soo taastamiseks sobivate tingimuste loomiseks tõstetakse veetase turbapinna lähedale paisude ja veetõkkevallidega. Kraavide sulgemisel võib veetase tõusta ka taastatava alaga piirnevatel aladel, mis toob kaasa mõningase veerežiimi muutuse ümbritsevatel eramaadel, kuid vajadusel (eramaomanike nõusoleku puudumisel) on võimalik ümbritsevad eramaad eraldada korrastatavast alast veetõkkevallidega ning säilitada kogujakraavide läbilaskvus ja vajadusel kogujakraavid ning neil olevad truubid rekonstrueerida ning seeläbi säilitada eraomandis maadel toimiv kuivendussüsteem. Seega on võimalik veerežiimi muutus vähese lokaalse mõjuga ning tootmisala korrastamine ei ole eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus.

Korrastamisel kasutatakse samu masinaid, mida kaevandamisel. Korrastamistöõde käigus ei ole ette näha olulise keskkonnamõju tekkimist: veerežiimi muutus ja sellega kaasnev võimalik mõju peab olema kajastatud korrastamisprojektiis ning vajadusel tuleb rakendada leevendusmeetmeid; piirtasemeid ületavat müra ja õhusaastet ei teki. Korrastamistöõde käigus kuivendamise mõju kaob, mis võib piirnevaid alasid mõjutada. Muutub ka väljajuhitava vee hulk ja sellest saavad mõjutatud ka veekogud, kuhu vett juhiti. Korrastamise lõpetamise järgselt on alale loodud soodsad tingimused taassoostumiseks.

Turbatootmisala korrastamisel on positiivne mõju nii keskkonnale kui ka ümbritsevatele elanikkonnale. Lõpetatakse turbatootmisalalt kuivendusvee väljajuhtimine ning suletakse kraavid, et veetase saaks alal tõusta. Sellega tekitatakse võimalused märgala taastumiseks. Lakkavad turbatootmisega kaasnedavad võivad häiringud (õhusaaste, müra, masinate liikumine teedel jne).

Soodel on oluline roll kliima kujundamisel, sidudes või emiteerides kasvuhoonegaase. Mahajäetud ja kasutusel olevad turbatootmisalad omavad mõju süsinikuringele, veerežiimile, bioloogilisele ja maastikulisele mitmekesisusele. Kuivendatud tootmisalad on CO₂ allikad, kuna kaevandamise tõttu on veetase madal ja fotosünteesiv taimestik eemaldatud. Turbatootmisalale taassoostumiseks sobivate tingimuste loomisel peatatakse turbakadu ja vähendatakse kasvuhoonegaaside emissioone. Kliima seisukohast Rääma turbatootmisala korrastamise tulemusena kasvuhoonegaaside summaarne emissioon atmosfääri väheneb, millega kaasneb positiivne mõju.

3.3.2. Mõjuala ulatus

Mõjuala ulatub idasuunas Pärnu jõeni, kuna tootmisalalt läbi väljalaskude ärajuhitava vee ja

toitainete hulk väheneb. Toitainete sisalduse vähendamine omab veekogudele positiivset mõju, veehulga vähenemine on tõenäoliselt nii minimaalne, et veerežiimi ei mõjuta.

3.3.3. Mõju ilmnemise tõenäosus

Olulisuse hinnang on kokkuleppeline. Teaduses on laiemalt kasutuses 5% ja 10% piir, mis tähendab, nähtus peab olema mõjutatud vähemalt 5% või 10% ulatuses ja seejuures nimetatud erinevus peab lisanduma looduslikule varieeruvusele.

Olemasoleva objektiivse teabe põhjal ei teki kavandatava tegevuse käigus olulist negatiivset mõju keskkonnale ega inimese heaolule. Tegevus avaldab teatavat positiivset mõju.

3.3.4. Mõju piiriülesus

Riigipiiri üle mõju ette näha ei ole. Riigipiir asub ca 50 km kaugusel lõuna-kagu pool.

3.3.5. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Pärnu jõe loodusala on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldusega nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“. Pärnu jõe loodusala on moodustatud I lisas nimetatud kaitstavate elupaigatüüpide jõed ja ojad (3260), lamminiidud (6450) ja puisniidud (*6530) kaitseks ning II lisas nimetatud liikide harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*) elupaikade kaitseks.

Pärnu jõe loodusala näol on tegemist Eesti kõige ulatuslikuma vooluveekogudel oleva loodusalaga, mille pikkus on ca 130 km ja pindala 860,6 ha. Pärnu jõe loodusala on rahvusvahelise tähtsusega loodusala, kus elab arvukalt nii kaitsealuseid, haruldasi kui ka tavalisi kalaliike. Koos juhuslikult jõkke sattuvate liikidega võib Pärnu jões kohata 38 kala- ja sõõrsuuliiki.

Turba kaevandamisel on mõju pinnavee kvaliteedile kaevandamise ajal ja siis, kui kaevandamistegevus lõpetatakse ilma erimeetmeid rakendamata. Üldiselt mõjutab turba kaevandamine eesvoolu veekvaliteeti (mõju avaldub eelkõige suubumise kohas). Veekogu ja sealse elustiku seisundit võib halvendada kaevandamisaladelt ärajuhitud vete orgaanilise aine ja heljumi ning ka lämmastiku ja fosfori suur sisaldus.

Arvestades asjaolu, et tekkivat kuivendusvett (sademevett) puhastatakse settebasseinides ja vett suunatakse Pärnu jõkke rohkem kui 5,3 km kaugusel väljalaskme asukohast, ei ole ohtu, et turbatootmisalalt suublasse juhitud vesi võiks halvendada Pärnu jõe seisundit.

Võib eeldada, et korrastamisel on välistatud ebasoodsad olulised mõjud Pärnu jõe loodusalale, sest eesmärgiks on muuta tingimused looduslikumaks ja lõpetada kaevandamisega kaasnev võimalik keskkonnahäiring.

3.3.6. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimivate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Rääma turbatootmisala paikneb Rääma raba põhjaosas ning külgneb põhjas metsamaaga. Lähim eluhoone paikneb tootmisala piirist ligikaudu 400 m kaugusel Arrukase kinnistul (katastritunnus 80901:001:0013). Tootmisala teenindusmaa külgneb põhjasuunast kinnistutega Taali metskond 127 (katastritunnus 73001:002:0410), AS Torfex (katastritunnus 73001:002:0210), Arruselja (katastritunnus 80901:001:0012), Taali metskond 128 (katastritunnus 73001:002:0411), Rabametsa (katastritunnus 73001:002:0107), ida- ja lõunasuunast maaüksusega Surju metskond 48 (katastritunnus 73001:001:1395) ja läänest kinnistuga Rääma turbatootmisala 2 (katastritunnus 73001:001:1396). Taotletavast mäeeraldisest ~686 m kaugusele lääne suunda jääb kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldis Rääma II turbatootmisala (kaevandamisloa nr L.MK/326603, loa omaja BIOLAN Baltic OÜ), mille teenindusmaa külgneb vahetult taotletava Rääma turbatootmisala mäeeraldisel teenindusmaaga.

Kaevandamistegevus ei ole seotud ühegi strateegilise planeerimisdokumendiga. Sauga valla üldplaneeringu kohaselt asub Rääma turbatootmisala turbatööstuse maa-alal, seega puudub vastuolu üldplaneeringuga

3.3.6. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Korrastamistööde tegemise käigus on olulise ebasoodsa mõju avaldumine eeldatavalt vähetõenäoline. Korrastamisel luuakse soodsad tingimused taassoostumiseks. Korrastamisprojekti koostamisel (ja vajadusel ka tööde läbiviimisel) peab osalema vastavaid teadmisi ja kogemusi omav sooteadlane. Veerežiimi muutmine veetaseme tõstmiseks tuleb kooskõlastada tootmisalaga piirnevate kinnistute omanikega, et välja selgitada ja vajadusel teha kokkulepped leevendusmeetmeteks.

3. Eelhinnangu järeldus

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju. Otsustajal on piisavalt teavet, et jätta KMH algatamata, mistõttu KMH ei ole vajalik järgmistel põhjustel:

- kavandatav tegevus ei mõjuta oluliselt kaitsealasid, kaitstavate liikide elupaikasid ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
- kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ega õhusaastatuse osas. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega;
- kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi ega suurõnnetusi;
- korrastamise käigus taastatakse märgalale iseloomulik veerežiim;
- korrastamisega taastatakse maa-ala kvalitatiivne ilme ning soodsad tingimused märgala tekkeks.

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt KMH algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava või olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 järgi, kui eelhinnangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmise, esitatakse eelhinnangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

KeHJS § 3³ lõike 1 järgi Keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 3³ lõike 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga. Keskkonnaseire määramisel ja tegemisel arvestatakse olemasoleva keskkonnaseirega.

Loa taotleja ei ole KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitanud Keskkonnaametile teavet kavandatava tegevuse erisuste või võetavate keskkonnameetmete kohta, millega loa taotleja kavandab vältida või ennetada muidu ilmnedava või olulist ebasoodsat keskkonnamõju. Turbatootmisala korrastamisel tuleb kaasata vastavate kogemustega sooteadlane.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis KeHJS § 11 lõike 2² ja haldusmenetluse seaduse § 40 lõike 2 alusel 12.08.2024 kirjaga nr DM-127311-5 Rääma turbatootmisala korrastamistingimuste taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu arvamuse avaldamiseks Tori Vallavalitsusele, Maa-ametile ja AS-ile Jiffy Products Estonia, arvamuse avaldamise tähtajaga hiljemalt 12.09.2024.

Tori Vallavalitsus nõustus 4. september 2024 korraldusega nr 533 Rääma turbatootmisala korrastamistingimuste keskkonnamõju hindamise eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise eelnõuga.

Maa-amet teavitas 02.09.2024 kirjaga nr 7-1/24/10047-2, et on esitatud eelnõudega tutvunud ning palus Rääma turbatootmisala korrastamistingimuste väljastamise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise eelnõu punktis 3.2 märkida Rääma turbaraba (katastritunnus 73001:008:0221) kinnistu riigivara valitsejaks Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

AS Jiffy Products Estonia arvamust ei avaldanud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo

Teadmiseks: Maa-amet, Tori Vallavalitsus

Janno Kuusik 5332 1316 (maapõu)
janno.kuusik@keskkonnaamet.ee

Liis Sinijärv 5306 4783 (looduskasutus)
liis.sinijarv@keskkonnaamet.ee

Christina Vohla 5690 8272 (vesi)
christina.vohla@keskkonnaamet.ee